

DZIENNIK URZĘDOWY

MINISTERSTWA PRACY, PŁAC I SPRAW SOCJALNYCH

Rok IV

Warszawa, dnia 10 lipca 1975 r.

Nr 8(37)

P-80 III

TREŚĆ:

WARUNKI PRACY

Poz.	Str.
19. Zarządzenie Nr 14 Ministra Pracy, Płac i Spraw Socjalnych z dnia 2 lipca 1975 r. w sprawie sporządzania programów i planów poprawy warunków bezpieczeństwa i higieny pracy załóg pracowniczych	27

WARUNKI PRACY

19.

ZARZĄDZENIE NR 14

MINISTRA PRACY, PŁAC I SPRAW SOCJALNYCH

z dnia 2 lipca 1975 r.

w sprawie sporządzania programów i planów poprawy warunków bezpieczeństwa i higieny pracy załóg pracowniczych.

Na podstawie § 7 pkt 4 uchwały Nr 111 Rady Ministrów z dnia 23 czerwca 1975 r. w sprawie podstawowych założeń społeczno-gospodarczego rozwoju kraju w latach 1976-1980, opracowania projektu narodowego planu społeczno-gospodarczego i bilansu dochodów i wydatków budżetowych na lata 1976-1980 oraz projektu planu i budżetu Państwa na 1976 r. zarządza się, co następuje:

§ 1.

Ustala się i wprowadza wytyczne w sprawie programów i planów poprawy warunków bezpieczeństwa i higieny pracy załóg pracowniczych, stanowiące załącznik do zarządzenia.

§ 2.

Zarządzenie wchodzi w życie z dniem podpisania.

Minister Pracy, Płac i Spraw Socjalnych T. Rudolf

W porozumieniu:
Komisja Planowania
przy Radzie Ministrów
Centralna Rada
Związków Zawodowych

Załącznik do zarządzenia
Ministra Pracy, Płac
i Spraw Socjalnych z dnia
2 lipca 1975 r.

WYTYCZNE

MINISTRA PRACY, PŁAC I SPRAW SOCJALNYCH

z dnia 2 lipca 1975 r.

w sprawie programów i planów poprawy warunków bezpieczeństwa i higieny pracy załóg pracowniczych.

1. Programy i plany poprawy warunków bezpieczeństwa i higieny pracy załóg pracowniczych stanowią część planu społeczno-gospodarczego. Poszczególne zadania określone w tych programach i planach powinny być uwzględniane w odpowiednich częściach planu społeczno-gospodarczego (np. planu postępu technicznego, inwestycji, kapitalnych remontów, finansowego).
2. Podstawowym celem opracowania programów i planów jest stworzenie odpowiednich warunków do zmniejszenia ilości wypadków przy pracy, poprawa zdrowotności załóg pracowniczych, zmniejszenie uciążliwości pracy oraz dostosowanie warunków do psychofizycznych właściwości człowieka, podniesienie wydajności pracy, ograniczenie fluktuacji załóg, jak też poprawa wyników gospodarczych zakładów pracy.
3. Uspołecznione zakłady pracy, zwane dalej „zakładami pracy” sporządzają:
 - projekt 5-letniego programu oraz 5-letni program poprawy warunków bezpieczeństwa i higieny pracy załóg

pracowniczych na lata 1976-1980, zwane dalej „programem” oraz

roczne projekty planów i plany poprawy warunków bezpieczeństwa i higieny pracy załóg pracowniczych, zwane dalej „planem.”

4. Zjednoczenia (jednostki równorzędne), ministerstwa (urzędy centralne) oraz urzędy wojewódzkie sporządzają programy i plany, o których mowa w ust. 1 w sposób określony w ust. 16-19 wytycznych dla podległych lub nadzorowanych jednostek objętych planem centralnym oraz planem terenowym.
5. Program i plan mogą uwzględniać zamierzenia gwarantujące obok poprawy warunków bhp, także inne efekty jak np. wzrost wydajności pracy, wzrost produkcji, zmniejszenie zużycia materiałów i energii.
6. Zakład pracy opracowuje program oraz plan w porozumieniu z radą zakładową przy udziale właściwego organu służby zdrowia oraz specjalistów, których udział w opracowywaniu programu oraz planu gwarantuje ich prawidłowość.
7. Program oraz plan zakład pracy sporządza w oparciu o ocenę stanu faktycznego w zakresie bezpieczeństwa i higieny pracy, dokonaną m. in. na podstawie wniosków wynikających ze społecznych przeglądów warunków pracy, z pomiarów i badań środowiska pracy, stanu zdrowotnego załogi w związku z warunkami pracy oraz z postulatów załogi.
8. Program powinien obejmować:
 - 1) podstawowe zamierzenia techniczno-organizacyjne i inwestycyjne mające na celu likwidację występujących zagrożeń wypadkami przy pracy i chorobami zawodowymi, zmniejszenie uciążliwości pracy (np. mechanizacja ciężkich robót ręcznych, poprawa warunków pracy w gorącym mikroklimacie), poprawę ogólnych warunków bezpieczeństwa i higieny pracy, a także popularyzację bezpiecznych i higienicznych metod pracy,
 - 2) terminy i sposób realizacji zamierzeń wymienionych w pkt 1) (dla przedsięwzięć przewidzianych do realizacji w dalszej kolejności, a zwłaszcza w przypadkach wymagających zastosowania nowych rozwiązań technicznych lub inwestycyjnych dopuszcza się podawanie rozwiązań alternatywnych),
 - 3) szacunkowy koszt realizacji,
 - 4) przewidywane efekty realizacji programu, określone:
 - opisem,
 - parametrami środowiska pracy (np. określeniem stopnia nasilenia danego czynnika szkodliwego przed i po zastosowaniu środków określonych programem),
 - liczbą osób objętych poprawionymi warunkami bhp,
 - innymi osiągnięciami w dziedzinie poprawy warunków bhp.
9. Plan powinien obejmować:
 - 1) podstawowe zamierzenia programu, o których mowa w ust. 8 pkt 1 oraz zamierzenia zaplanowane dodatkowo mimo, że nie były uwzględnione w tym programie,
 - 2) określenie komórki organizacyjnej odpowiedzialnej za wykonanie danego zamierzenia oraz termin realizacji,
 - 3) planowany koszt realizacji oraz
 - 4) przewidywane efekty realizacji zamierzenia.
10. Plan powinien uwzględniać zarówno przedsięwzięcia rozpoczynane, jak też kontynuowane z okresów poprzednich.
11. Wprowadzenie zadań do planu powinno następować w kolejności uwzględniającej stopień nasilenia występujących zagrożeń i ryzyka utraty zdrowia oraz ilość pracowników będących w zasięgu tych zagrożeń.
12. Program i plan nie obejmują pozycji kosztów zakupu odzieży ochronnej, roboczej, obuwia, sprzętu ochrony osobistej, zabezpieczenia w środki zachowania higieny osobistej, posiłków profilaktycznych, wyposażenia punktów pierwszej pomocy itp.
13. Koszty związane z realizacją planu poprawy warunków bezpieczeństwa i higieny pracy wchodzi w ciężar kosztów działalności bieżącej i inwestycyjnej zakładu pracy.
14. Program i plan opracowywane są według wzorów określonych przez właściwą jednostkę nadrzędną, z uwzględnieniem specyfiki branż i resortu, w oparciu o ramowe wzory stanowiące załączniki Nr 2 i 3 do wytycznych.
15. Zakład pracy opracowuje zbiorcze zestawienie planowanych efektów i kosztów związanych z realizacją programu i planu poprawy warunków bezpieczeństwa i higieny pracy, według wzoru stanowiącego załącznik Nr 1 do wytycznych.
16. Zjednoczenie (jednostka równorzędna) sporządza w porozumieniu z zarządem głównym właściwego związku zawodowego, program i plan poprawy warunków bezpieczeństwa i higieny pracy, które obejmują:
 - 1) zbiorcze zestawienie efektów i kosztów realizacji programów (planów) poprawy warunków bezpieczeństwa i higieny pracy w podległych i nadzorowanych zakładach pracy, według wzoru stanowiącego załącznik Nr 1 do wytycznych,
 - 2) zamierzenia własne, w układzie dostosowanym do specyfiki branży w zakresie:
 - zapewnienia bezpiecznych, higienicznych i zgodnych z wymogami ergonomii warunków pracy przy projektowaniu obiektów i technologii oraz konstruowaniu maszyn i urządzeń technicznych,
 - doskonalenia organizacyjnych i technologicznych metod pracy z punktu widzenia wymogów bhp, szczególnie przez wprowadzenie odpowiednich tematów do opracowania przez ośrodki organizacji i normowania pracy, ośrodki badawczo-rozwojowe oraz inne placówki naukowo-badawcze,
 - opracowań i przedsięwzięć technicznych i organizacyjnych planowanych do wdrożenia w jednym lub kilku zakładach pracy, które po odpowiedniej adaptacji - będą możliwe do wprowadzenia w innych zakładach pracy danej branży (nowe technologie i urządzenia, wprowadzanie substancji mniej toksycznych, systemy czterobrygadowej organizacji pracy w ruchu ciągłym, systemy pracy turnusowej),
 - zadań wynikających z planu ministerstwa (urzędu centralnego),
 - zakupu urządzeń i materiałów z importu oraz licencji potrzebnych dla osiągnięcia poprawy warunków pracy odpowiadających krajowym normom bezpieczeństwa i higieny pracy.
17. Ministerstwo (urząd centralny) sporządza w porozumieniu z zarządem głównym właściwego związku zawodowego, program i plan poprawy warunków bezpieczeństwa i higieny pracy, które obejmują:
 - 1) zbiorcze zestawienie efektów i kosztów z tytułu realizacji programów (planów) poprawy warunków bezpieczeństwa i higieny pracy w nadzorowanych zjednocze-

niach' (jednostkach równorzędnych), według wzoru zamieszczonego załącznik Nr 1 do wytycznych,

2) zamierzenia własne w zakresie:

- prac naukowo-badawczych dotyczących nowych urządzeń, nowych technologii eliminujących lub ograniczających szkodliwe i uciążliwe warunki pracy oraz innych tematów na rzecz całej branży, resortu lub o zasięgu międzyresortowym,
 - uruchomienia produkcji wyrobów i materiałów służących poprawie bhp w skali branży lub resortu,
 - doskonalenia metod pracy z punktu widzenia bezpieczeństwa i higieny pracy, organizowania nowych form szkolenia, doskonalenia systemu nadzoru i kontroli itp. oraz
 - wynikającym ze specyfiki branży (ust. 16 pkt 2).
18. Urząd wojewódzki sporządza program i plany poprawy warunków bezpieczeństwa i higieny pracy w podległych i nadzorowanych jednostkach objętych planem terenowym, w zakresie określonym w ust. 17.
19. Zbiorcze zestawienie efektów i kosztów z tytułu realizacji programów (planów) poprawy bezpieczeństwa i higieny pracy, o których mowa w ust. 15, 16 pkt 1 i 17 pkt 1 za-

kłady pracy, zjednoczenia, ministerstwa (urzędy centralne) urzędy wojewódzkie opracowują wyłącznie dla programów i planów ostatecznych (nie mają zastosowania do projektów programów i planów).

20. Zamierzenia własne planowane przez zjednoczenia, (jednostki równorzędne), ministerstwa, urzędy wojewódzkie, opracowywane są według wzorów określonych przez ministerstwa (urzędy centralne) i urzędy wojewódzkie w oparciu o ramowe wzory stanowiące załącznik Nr 2 i 3 do wytycznych.
21. Ministerstwa (urzędy centralne) odpowiedzialne za produkcję określonych grup urządzeń w zakresie bezpieczeństwa i higieny pracy (urządzenia klimatyzacyjne, wentylacyjne, materiały dźwiękochłonne i dźwiękoizolacyjne) sporządzają zestawienie potrzeb oraz plan produkcji tych urządzeń na podstawie odrębnych ustaleń.
22. Ministerstwa (urzędy centralne) oraz urzędy wojewódzkie przekazują Ministerstwu Pracy, Płac i Spraw Socjalnych oraz Komisji Planowania przy Radzie Ministrów programy i plany, o których mowa w ust. 17-19 wytycznych, w terminach określonych odrębnymi przepisami dla opracowania przez te jednostki projektów planów i planów społeczno-gospodarczych na lata 1976-1980, na rok 1976 oraz następne lata planu 5-letniego.

(nazwa jednostki organizacyjnej)

Załącznik Nr 1
do Wytycznych Ministra Pracy,
Płac i Spraw Socjalnych

ZBIORCZE ZESTAWIENIE
planowanych efektów i kosztów realizacji programu, planu poprawy warunków bezpieczeństwa
i higieny pracy na rok (lata)

Poz.	Wyszczególnienie	Zatrudnienie ogółem osób	Stan faktyczny na dzień		Ogółem poprawa warunków pracy obejmuje osoby zatrudnione w warunkach		Przewidywany koszt	
			zagrożenia zdrowia	uciążliwych	zagrożenia zdrowia	uciążliwych	kwota	w tym inwestycje
1	2	3	4	5	6	7	8	9
1.	OGÓŁEM							
	w tym:							
	podstawowe grupy zagrożeń zdrowia (a-c) i uciążliwości (d-f)							
a)	substancje toksyczne i rakotwórcze							
b)	pyły zwłókniające							
c)	hałas i wibracja							
d)	stała praca w warunkach gorącego mikroklimatu							
e)	ciężka praca fizyczna, wymuszona pozycja ciała, monotypowość ruchów							
f)	nadmierne obciążenie psychiczne							
2.	Charakterystyka zakresu ograniczenia lub likwidacji zagrożeń wypadkowych							

WYJAŚNIENIE DO ZAŁĄCZNIKA Nr 1

Wzór wypełniają zakłady pracy, zjednoczenia (jednostki równorzędne), ministerstwa (urzędy centralne) urzędy wojewódzkie na okres 5 letni lub okresy roczne - wyłącznie jako załącznik do programów i planów ostatecznych. Wzoru nie

Po wypełnieniu, wzór ten jest przekazywany do jednostki nadrzędnej: zakład pracy do zjednoczenia (jednostki równorzędnej), zjednoczenie do ministerstwa (urzędu centralnego), lub właściwego urzędu wojewódzkiego.

1. Zakłady pracy

W kolumnie 3 - podaje się faktyczną ilość osób zatrudnionych

z dnia, który przyjęto jako podstawę do określenia w kolumnie 4 i 5 ilości osób zatrudnionych w warunkach zagrożenia zdrowia i w warunkach uciążliwych.

W kolumnie 4 poz. 1 – podaje się faktyczną ilość osób zatrudnionych bezpośrednio w warunkach zagrożenia zdrowia bez względu na to, czy jedna osoba podlega jednemu, czy też kilku czynnikom szkodliwym dla zdrowia.

Za podstawę należy przyjąć porównanie rzeczywistych warunków pracy stwierdzonych badaniami i pomiarami środowiska pracy w ramach społecznych przeglądów warunków pracy itp. z obowiązującymi normami higienicznymi pracy (NDS lub inne wartości liczbowe lub opisy określające wymagania higieny pracy).

Zaleca się przy tym badanie i ocenę takich czynników jak:

- substancje toksyczne i rakotwórcze,
- pyły zwłókniające,
- pyły inne,
- hałas i wibracja,
- pola elektromagnetyczne i wielkiej częstotliwości,
- promieniowanie podczerwone,
- promieniowanie nadfioletowe,
- promieniowanie jonizujące,
- niewłaściwe oświetlenie.

Ponadto z ogólnie ustalonej ilości osób zatrudnionych w warunkach zagrożenia zdrowia należy wydzielić ilość zatrudnionych w podstawowych grupach zagrożeń wymienionych w poz. a), b) i c).

W kolumnie 5 poz. 1 – podaje się faktyczną ilość zatrudnionych w warunkach uciążliwych. Zaleca się przy tym uwzględnianie takich uciążliwości jak:

- praca w warunkach gorącego mikroklimatu (w temperaturze powietrza powyżej 30°C lub przy bezpośrednim oddziaływaniu promieniowania cieplnego),
- ciężka praca fizyczna (o wydatku energetycznym ponad 2000 Kcal na dzień roboczy lub przez czas dłuższy ponad 4 kcal na minutę),
- wymuszona pozycja ciała (np. kuczna, pochylona),
- monotypowość ruchów (np. praca jednostajna, taśmowa),
- nadmierne obciążenie psychiczne (np. stała praca wymagająca nasilonego czuwania),

Analogicznie jak w kolumnie 4 należy wydzielić ilość osób zatrudnionych w grupach uciążliwości wymienionych w poz. d), e) i f).

W kolumnie 6 poz. 1 podaje się faktyczną ilość osób, którym w wyniku realizacji planowanych zadań zlikwiduje się lub ograniczy zagrożenie zdrowia. Uwzględniając, że jedna osoba może być narażona na kilka rodzajów zagrożeń może się zdarzyć, że jeden pracownik będzie objęty kilkoma przedsięwzięciami programu lub planu. W pozycji 1 należy wykazać rzeczywistą ilość osób – bez względu na to czy zlikwiduje się lub ograniczy wobec nich jedno czy więcej rodzajów zagrożeń.

W poz. a), b) i c) podaje się ilości osób w stosunku do których planuje się zlikwidowanie lub ograniczenie określonego w tych pozycjach rodzaju zagrożenia.

Kolumna 7 poz. 1 oraz d), e) i f) – powinny być wypełnione analogicznie jak kolumna 6.

W kolumnie 8 i 9 poz. 1 podaje się planowaną sumę kosztów realizacji zadań przewidzianych w programie lub planie zakładu (dla programów można podać koszty szacunkowe).

W poz. 2 należy opisać w sposób syntetyczny zakres ograniczenia lub likwidacji zagrożeń wypadkowych w wyniku realizacji planowanych przedsięwzięć.

2. Zjednoczenia – jednostki równorzędne

Wzór ten jest zbiorczym zestawieniem danych wykazywanych na analogicznych wzorach przez podległe zakłady pracy. W związku z tym jednostki nadrzędne w poszczególnych kolumnach i pozycjach podają odpowiednie dane sumaryczne oraz syntetyczną charakterystykę dotyczącą ograniczenia lub likwidacji zagrożeń wypadkowych. Odrębny wzór należy wypełniać dla zamierzeń własnych zjednoczeń.

3. Ministerstwa (urzędy centralne) i urzędy wojewódzkie – wypełniają analogicznie jak zjednoczenia (jednostki równorzędne) na podstawie wzorów wypełnionych przez podległe jednostki organizacyjne. Odrębny wzór należy wypełniać dla zamierzeń własnych ministerstwa lub urzędu wojewódzkiego. Wzory z ministerstw (urzędów centralnych) i urzędów wojewódzkich przekazywane są do Ministerstwa Pracy, Płac i Spraw Socjalnych i Komisji Planowania przy Radzie Ministrów.

(nazwa zakładu pracy)

Załącznik Nr 2
do Wytycznych Ministra Pracy,
Płac i Spraw Socjalnych

Program poprawy warunków bezpieczeństwa i higieny pracy na lata.....

Lp.	Rodzaj zagrożenia wynikającego z niewłaściwych warunków bezpieczeństwa i higieny pracy	Miejsce występowania niewłaściwych warunków bezpieczeństwa i higieny pracy i zagrożenia	Liczba osób zagrożonych	Sposób likwidacji lub ograniczenia zagrożenia oraz poprawy warunków bhp	Przewidywane wyniki likwidacji zagrożeń		Okres realizacji	Przewidywany koszt	
					opis	liczba osób którym będą poprawione warunki bhp		ogółem	w tym inwestycje
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10

* Dla każdej pozycji należy wykazać kwotę potrzebną do likwidacji lub ograniczenia zagrożenia lub poprawy niewłaściwych warunków bhp wg sposobu opisanego w rubr. 5. W przypadku trudności w wydzieleniu tej części kosztów, która dotyczy poprawy bezpieczeństwa i higieny pracy, a realizowana jest w ramach kompleksowego przedsięwzięcia (np. zmiana procesu technologicznego), należy podać całkowity koszt kompleksowego przedsięwzięcia z odpowiednim omówieniem.

(nazwa zakładu pracy)

Załącznik Nr 3
do Wytycznych Ministra Pracy,
Płac i Spraw Socjalnych

PLAN
poprawy warunków bezpieczeństwa i higieny pracy na rok

Lp.	Opis przedsięwzięcia (zadania)*	Termin realizacji (ewent. etap realizacji)	Komórki odpowiedzialne	Realizacja zadania			Przewidywane wyniki	
				nazwa i pozycja planu, w którym uwzględniono zadanie	Przewidywany koszt		Określenie rodzaju zagrożeń (wypadkowe, zdrowia) lub uciążliwości mających ulec zlikwidowaniu bądź ograniczeniu	Liczba osób, którym będą poprawione warunki bezpieczeństwa i higieny pracy
					kwota**	źródło finansowe***		
1	2	3	4	5	6	7	8	9

* Przedsięwzięcie (zadanie) można rozdzielić na planowe etapy realizacji jak np.: opracowanie dokumentacji, wdrożenie częściowe, ostateczne, wykazując w rubr. 3 – termin wykonania każdego etapu (zadania).

** Należy wykazać kwotę potrzebną do realizacji zadania. W przypadku trudności w wydzieleniu tej części kosztów, która dotyczy poprawy bezpieczeństwa i higieny pracy a realizowana jest w ramach kompleksowego przedsięwzięcia (np. zmiana procesu technologicznego), należy podać całkowity koszt kompleksowego przedsięwzięcia z odpowiednim omówieniem.

*** Należy wymienić: środki działalności podstawowej na wydatki bieżące, środki na inwestycje, środki na realizację przedsięwzięć postępu technicznego np.: fundusz postępu technicznego, fundusz rozwoju itp.

WARUNKI PRENUMERATY

Prenumerata roczna wynosi złotych 40,-. Wpłaty za prenumeratę (tylko całoroczną) urzędy, instytucje i zakłady pracy mogą dokonywać wyłącznie w Oddziałach i Delegaturach „Ruch” znajdujących się we wszystkich miastach wojewódzkich i powiatowych – w nieprzekraczalnym terminie do dnia 25 listopada danego roku kalendarzowego na rok następny.

Prenumeratory indywidualni mogą dokonywać wpłat na prenumeratę w urzędach pocztowych i u listonoszy lub wnosić opłaty na konto PKO Nr 1-6-100020 – Centrala Kolportażu Prasy i Wydawnictw „RUCH” -

Warszawa, ul. Towarowa 28 – w terminie do 10 dnia miesiąca poprzedzającego okres prenumeraty.

Pojedyncze egzemplarze można nabywać tylko w Centrali Kolportażu Prasy i Wydawnictw „RUCH” Warszawa, ul. Towarowa 28 – na zamówienia.

Wszelkie reklamacje dotyczące prenumeraty i zamówień należy składać do placówek „Ruch” lub urzędów pocztowych, w których opłacona została prenumerata dziennika.

Ministerstwo Pracy, Płac i Spraw Socjalnych nie przyjmuje wpłat na prenumeratę i nie prowadzi sprzedaż dziennika.

Redakcja i Administracja: Ministerstwo Pracy, Płac i Spraw Socjalnych Warszawa, ul. Chopina 1